

Písně: 159 (sl. 1 a 7), 168, 172, 406, 623

Introit: Žalm 96,1-4

Čtení: Zjevení 19,1-5

Poslání: Efezským 5,15-20

Text kázání: Exodus 15,1-12 a 19-21

Tehdy zpíval Mojžíš a synové Izraele Hospodinu tuto píseň. Vyznávali:

„Hospodinu chci zpívat, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem.

Hospodin je má záštita a píseň, stal se mou spásou.

On je můj Bůh, a já ho velebím, Bůh mého otce, a já ho vyvyšuji.

Hospodin je bojovný rek; Hospodin je jeho jméno.

Vozy faraónovy i jeho vojsko svrhl v moře, v moři Rákosovém utonul výkvět jeho vozatajstva.

Tůně propastné je zavalily, klesli do hlubin jak kámen.

Tvá pravice, Hospodine, velkolepá v síle, tvá pravice, Hospodine, zdrtí nepřítel.

Nesmírně vyvýšen rozmetáš útočníky, vysíláš své rozhorlení, jako oheň strniště je pozře.

Dechem tvého chřípí počaly se kupit vody, příboje zůstaly stát jako hráze, sesedly se tůně propastné v klín moře.

Nepřítel si řekl: «Pustím se za nimi, doženu je, rozdělím kořist, ukojím jimi svou duši, meč vytasím, podrobí si je má ruka.»

Zadul jsi svým dechem a moře je zavalilo, potopili se jak olovo v nesmírných vodách.

Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, hrozný v chvályhodných skutcích, konající divy?

Vztáhl jsi pravici a země je pohltila ...“

Když totiž faraónovi koně s jeho vozy a jízdou vešli do moře, Hospodin na ně obrátil mořské vody. Ale Izraelci šli po suchu prostředkem moře. Tu vzala prorokyně Mirjam, sestra Áronova, do ruky bubínek a všechny ženy vyšly za ní s bubínky v tanečním reji. A Mirjam střídavě s muži prozpěvovala:

„Zpívejte Hospodinu, neboť se slavně vyvýšil, smetl do moře koně i s jezdcem.“

Hudba je dobrá věc. Zpěv je dobrá věc. Píseň je dobrá věc. Mají schopnost člověka vtáhnout. Přenést ho jinam. Někdy do jiného času, někdy na jiná místa, vždy do jiného levelu vnímání a prožívání. Dávají možnost vyjádřit obrazem, metaforou, nadsázkou, někdy výkřikem to, na co obvyklý způsob myšlení bývá krátký. I v našem „odkouzleném“ světě tak pořád ještě mají svou prazvláštní moc. Když se jimi člověk nechá vytrhnout, nemusí po jejich doznění řešit pachůť, která zbývá po návštěvách náhražkového světa (nejen nul a jedniček). Rád občas ocituji, jak Barth Simpson v jednom z dřevních dílů „kultovního“ kresleného seriálu „definuje“ blues: „Blues je, když je nějaký chlápek smutnej. Tak si vezme kytaru, hraje, zpívá. A za hodinu jsou z toho smutný úplně všichni.“ Je to tak, dobrá píseň se umí dostat pod kůži.

Neplatí to samozřejmě jen o zpěvech teskných. Jsou i takové, co dokážou nadchnout, povzbudit, dodat kuráž, když čas od času dochází. Zrovna toto zná evangelická tradice dobře. Kázání slova Božího, modlitba, zpěv – to jsou základy protestantské bohoslužby. A když jsme se v dnešní covid-ěře z ohledu na umenšení rizik pro druhé dočasně vzdali společného zpěvu v kostelích a modlitebnách, už to trvá fakt, že dlouho. Protože píseň má svou prazvláštní sílu zvláště tehdy, když se k ní připojím a nezůstávám jenom posluchačem. (A navíc může elegantně vynahradiť, krapet zamaskovat to, když kázání nás farářů není zrovna z těch nejtěpnějších ...)

O moci zpěvu věděli staří bibličtí vypravěči a pisatelé svoje. Proto nám v Novém i Starém zákoně zachovali nejen milostnou *Píseň písní* a celou knihu *Žalmů*, tedy původně liturgických hymnů, ale i množství dalších zpěvů, delších, kratších, někdy třeba jen dvou-, tříveršových popěvků. Obyčejných lidových, hrdinských, nebo dokonce i hymny zástupů nebeských, jak nám připomnělo první biblické čtení z knihy *Zjevení*. Song, který jsme v druhém biblickém čtení zaslechli z úst Mojžíše, má mezi ostatními v Bibli jedno prvenství. Když začneme číst Bibli od začátku, od první kapitoly *První knihy Mojžíšovy*, je to v pořadí první ucelená píseň, na kterou v ní narazíme. Že by praotcům nebylo do zpěvu? Tomu se skoro nechce věřit. Spíš to možná bude tak, že vypravěč chce i tímto detailem něco zdůraznit: Do zpěvu začíná být Božímu lidu právě *ted*.

Do této chvíle Izraelci v egyptském otroctví nařikali a hudrovali. O tom nás příběh, který nás provázal letošním postním obdobím a Velikonocemi, nenechal na pochybách: „Jejich volání o pomoc vystupovalo z té otročiny k Bohu. (A) Bůh vyslyšel jejich sténání, rozpomněl se na svou smlouvu

s Abrahamem, Izákem a Jákobem, Bůh na syny Izraele pohleděl. Bůh se k nim přiznal“ (*Ex 2,23-25*). Hospodin se rozhodl, že svůj lid zachrání. Poslal mu Mojžíše, jejich bratra. A ten jim vyhlásil, že Hospodin na člověka v nouzi nezapomíná. Že On, je tím, kdo své stvoření neopouští. Tím, kdo vysvobozuje ze všech otroctví a závislostí.

Ani potom lid Hebrejů ještě Hospodina nechválil. Ani tehdy ještě nezpíval. Mojžíšovi s Áronem spíš spílal do politických dobrodruhů. Dokud je Bůh skutečně nevyvedl z Egypta. Dokud v té mořské přišeře, kterou oni sami prošli suchou nohou, neutonulo všechno to zlé, co člověka pronásleduje, co se mu lepí na paty jako klíh a nedá mu vydechnout. Dokud se v něm neutopila celá ta mašinerie, jež umí lidskou existenci dělat nesnesitelnou. Dokud v tom Rákosovém moři nešlo ke dnu celé vojsko faraónovo.

Teprve poté pozvedli Izraelci hlas a byli s to připojit se k Mojžíšově písni: Začali chválit Hospodina. Protože cestě k budoucnosti v zemi svobody, v zemi zaslíbené dobré a prostorné, už nic nebránilo. To je ono *ted'*, po kterém jsme se před chvílí ptali: okamžik darovaného vítězství, okamžik konce otroctví. A tato chvíle triumfu nad zlem a jeho pohůnky je zároveň i spojujícím článkem tohoto starozákonního zpěvu s naším povelikonočným časem, tedy s naším *ted'*. O Velikonocích jsme směli načerpat novou sílu z dobré zprávy o Ježíšově vysvobození. Znovu jsme jí směli naslouchat jako tomu nejzásadnějšímu poselství pro náš časoprostor. Bitva dobojována, okovy spadly, otrokář nadobro poražen. Kristus na kříži vybojoval vítězství pro život, pro dobrou existenci – i tu naši. A když věříme, že díky němu už netřeba otročit zlu, dává to novou píseň i našim rtům. Protože chapadla, která chtějí člověka stahovat do hlubin, byla přeseknuta, přervána tím paradoxním triumfem v Ježíšově boji na popravisti za Jeruzalémem.

Když v Bibli dojde na Boží vítězství, když nastanou časy Jeho záchrany, provázejí to písničky. Když Samson zdolal Pelištejce, zanotoval: „Čelistí oslí pobil jsem hromadu, / (nepřítel) pobil jsem hromady dvě, / čelistí oslí na tisíc mužů“ (*Sd 15,16*). Když se David vracel ze svých tažení proti týmž nepřítelům Božího lidu, roztančené ženy prozpěvovaly: „Saul pobil své tisíce, / ale David své desetitisíce“ (*I S 18,7*). A nejinak je tomu v prastarých eposech mimobiblických. Stejně vyzval už podle Homéra hrdina Achilleús své řecké spolubojovníky, aby spojili hlasy do paiánu opěvujícího Achilleovo vítězství nad trójským princem Hektórem (*Il. XXII, 391*).

Tu naši dnešní biblickou píseň vlastně zpívá také sbor – ale nikoli sešikovaných válečníků, nýbrž těch, které Hospodin vyvedl z domu otroctví bez vytasených zbraní v rukou. Ten sbor rozezpívá Mojžíš, přidávají se muži a ženy také nezůstanou pozadu: „Tu vzala prorokyně Mirjam, sestra Áronova, do ruky bubínek a všechny ženy vyšly za ní s bubínky v tanečním rejí. A Mirjam střídavě s muži prozpěvovala: «Zpívejte Hospodinu, neboť se slavně vyvýšil, / smetl do moře koně i s jezdcem»“ (*Ex 15,20n*). Toto vítězství se totiž týká celého lidu Božího – nejen hrdinů (Mojžíše či Árona), nejen bojeschopných mužů – nýbrž všech: izraelských mužů, žen, dětí, a dokonce i všech těch, kdo se k nim přidružili na cestě pryč od otroctví.

No, a v poslední řadě: O čem a o kom vlastně Boží lid v tom svém paiánu zpívá? Celá ta píseň není o nikom jiném než o Hospodinu. Nenajdeme v ní ani slovo o Mojžíšovi, ani o Áronovi, ani o Mirjam. Z našeho pohledu by si nejspíš zasloužili, aby v ní byli aspoň jmenováni. Vždyť stáli v čele Hebrejů na jejich cestě za svobodou a docela dost se u toho natrápili. O nich ta píseň ovšem není. „*Hospodin* je má záštita a píseň, / stal se mou spásou. *On* je můj Bůh, a já *jeho* velebím, / Bůh mého otce, a já *jeho* vyvyšuji. / *Hospodin* je bojovný rek; / Hospodin je *jeho* jméno. / (*On*) vozy faraónovy i jeho vojsko svrhl v moře ...“ (*Ex 15,2-4*). Jako by nás Mojžíš slovy své písně vyzýval: Zkusme aspoň někdy zapomenout sami na sebe. Aspoň když jde o to podstatné v naší existenci. Zkusme dát do závorky naše zásluhy náboženské i nenáboženské, naše tzv. dobré skutky, naše tzv. úspěchy. Protože když se příliš soustředíme na to, co jsme pro věc udělali *my*, tak by z toho našeho zpěvu mohl zmizet *On* – opravdový Vítěz. „*Hospodin* je má síla!“ Právě takto to vyzpíval Boží lid, který sám ze sebe, sám od sebe žádnou sílu neměl. Nebyl s to zachránit se sám, byl ochotný donekonečna ohýbat záda. Porobení tváří v tvář porobiteli byli ztělesněním bezmoci, vysílenosti, zakyslosti. A právě v tom se ukázala a ukazuje síla Boží – když nezavíráme oči před vlastní slabostí. Pak můžeme spolu s Mojžíšem a Mirjam zpívat o Vítězi nad zemí otroctví.

Ta píseň je o Bohu. Všechno, co On udělal oné velké noci a během celého příběhu exodu, činil pro nás. Pro lid, kterému nebylo do zpěvu ani náhodou. Ale teď ten jeho chorál zveršovává nefalšované *vyznání víry*. A tím krédem zní otázka, na niž vysvobození už znají odpověď: „Kdo je mezi bohy jako ty, Hospodine? / Kdo je jako ty, tak velkolepý ve svatosti, / ... / (a) divy konající?“ (*Ex 15,11*). Kdo se může vykázat takovou vizitkou jako Ty? Kdo se zastává se stejným soucitem a trpělivostí ujařmených? Ano, Pane, kdo je jako Ty?

Amen.